

СПРАВКА

за изпълнението на мониторинговите програми през 2002 г.

Справката е изготвена въз основа на получената в ИАОС информация от РИОСВ до 31.01.2003 г.

ВЪЗДУХ

Национална система за контрол качеството на въздуха

Националната автоматизирана система за контрол качеството на въздуха се състои от 61 стационарни пункта /47 ръчни пункта и 14 автоматични станции/, 5 пункта на НИМХ и 6 мобилни станции.

Националната система за мониторинг извършва оценка на качеството на атмосферния въздух /КАВ/ върху територията на страната, разделена на райони за оценка и управление. Границите на районите се определят въз основа на съществуващото административно-териториално деление и обхваща цялата страна. Оценката на КАВ в изпълнение на Чл.30 от Наредба №7/97 год. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух се извършва чрез налични данни от мониторинговата мрежа или при липса на такива чрез допълнителни действия за предварителна оценка КАВ.

В системата се контролират:

- концентрациите на следните атмосферни замърсители: общ прах, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород, фенол, амоняк, аерозоли на сярна киселина, азотен оксид, въглероден оксид, озон, хлор, хлороводород, бензол, толуол, ксилол, стирол, оловни и арсенови аерозоли, тежки метали;
- метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха.

В края на 2002 год. завърши проект по Програма ФАР- ТГС-99 "Изграждане на единна мониторингова система за контрол качеството на атмосферния въздух в граничните българо-румънски градове по Долен Дунав".

В резултат от изпълнението на този проект, в допълнение към съществуващата система за контрол на въздуха в двойките градове Русе - Гюргево, Силистра - Кълъраш, Никопол-Турну Магуреле и Свищов - Зимнич заработи **съвместната Българо-румънска ДОАС система за контрол качеството на въздуха**. В двете страни са инсталирани по 7 системи за контрол качеството на атмосферния въздух и по две метеорологични станции. В двойките градове се контролират еднакви атмосферни замърсители с еднаква измервателна апаратура. За оценка нивото на замърсяване се използват еднакви пределно допустими концентрации. Информацията от измерванията за всяка двойка градове се представя на обществеността в реално време на съответни монитори.

Системата все още е в процес на настройване, продължават дейностите по калибриране на анализаторите, отстраняват се и технически проблеми по предаването на данните в

реално време към ИАОС. За окончателното настройване дейността на общата система за мониторинг е необходим период не по-малко от 1 година, което е заложено в проектното задание и договорите за нейната доставка и изграждане.

Изпълнение на годишния график на Мобилните станции за контрол качеството на атмосферния въздух, утвърден от МОСВ

- Ежегодно РИОСВ и ИАОС изготвят годишни графици за дейността на мобилните станции, които се утвърждават от МОСВ.

Системата на МОСВ разполага с 6 мобилни станции за контрол качеството на атмосферния въздух. Те са разположени в ИАОС, РИОСВ - Пловдив, Плевен, Ст.Загора, Варна и Русе. Станциите са разпределени пропорционално по територията на страната за обслужване дейността на цялата система на МОСВ.

Мобилните станции се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броя на стационарните пунктове, както при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и срещу заплащане от частни лица и фирми.

Годишният график на мобилните станции за 2002 год. е изготвен с цел изпълнение изискването на чл.8 /1/ и /2/ от Наредба 7/99 за извършване на измервания в райони, в които нивата на замърсителите са между съответните горни оценъчни прагове и установените норми, райони, в които нивата на замърсителите превишават установените норми, райони в които нивата на замърсителите са между съответните горни и долни оценъчни прагове.

Данните от измерванията ще послужат за изпълнение ангажиментите на общинските органи по изготвяне на програмите за намаляване нивата на замърсителите и достигане на съответните норми, съгласно изискванията на чл.31 Наредба 7.

През 2002 г. в ИАОС е постъпила следната информация за дейността на МС за контрол КАВ.

РИОСВ ИАОС	Райони за оценка и управление КАВ График 2002 г.	Райони за оценка и управление КАВ Изпълнение 2002 г.
Варна	2	2
Пловдив	3	3
Плевен	2	2
Русе	4	2
Ст. Загора	3	3
ИАОС	5	5

ИАОС - Измервания на качеството на въздуха по план са провеждани в Столник, Елин Пелин, Дупница, Бобов дол и Радомир. През годината са извършвани и извънредни измервания в "Чистота Искър"ЕООД /депо за битови отпадъци - кв. Суходол/, ЗВ Контрол ООД /в района на бензиностанция - Самоков/, МОК "Асарел - Медет"АД-Панагюрище. Извънредно МС на ИАОС беше използвана и за измерване КАВ в районите, където се извърши обезвреждането на ракетите СС23, Скът и Фрог

РИОСВ Варна - Измервания на качеството на въздуха по план са провеждани в Добрич и Провадия.

РИОСВ Плевен - Измервания на качеството на въздуха по план са провеждани в гр. Видин и Плевен. Извършени са допълнителни измервания в градовете Троян, Златна Панега, Луковит и др.

РИОСВ Ст. Загора - Съгласно графика през годината са извършвани измервания в Казанлък, Сливен и Ямбол. Допълнително е контролирано КАВ в Раднево и Въздушен басейн"Марица Изток". Извънредно МС на РИОСВ Ст. Загора беше използвана и за измерване КАВ в районите, където се извърши обезвреждането на ракетите СС23, Скът и Фрог

РИОСВ Пловдив - Съгласно графика, измервания са проведени в Пещера, Велинград и Стамболийски. Допълнително е контролирано КАВ в Пловдив, Пазарджик и Долни Воден.

РИОСВ Русе - ИАОС е уведомена с писмо на Директора на РИОСВ Русе (Изх. № 2174/13.08.2002), че поради повреда в анализаторите /СО, SO₂, H₂S/ и липса на резервни части през първото полугодие не са извършени измервания с мобилната станция по график. През второто полугодие са извършени измервания на качеството на въздуха в Г. Оряховица и В. Търново. Не са провеждани измервания в Севлиево и Лясковец. Извънредно МС на РИОСВ Русе беше използвана и за измерване КАВ в районите, където се извърши обезвреждането на ракетите СС23, Скът и Фрог

Заклучение:

1. През 2002 год. са проведени измервания на качеството на въздуха във всички населени места, определени по график, с изключение на Севлиево и Лясковец.
2. При всички измервания не е спазена честотата и продължителността на обследването (с изключение на измерванията в гр. Велинград).

За подобряване дейността на мобилните станции, както и за получаване на по-представителна информация за районите, в които е необходимо да се изготвят програми за намаляване нивата на замърсителите, при изготвяне на годишния график за 2003 г. е взето предвид следното:

- районите за измерване са определени съгласно утвърдения от МОСВ Списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- честотата и продължителността на измерване са определени съгласно изискванията на утвърдената от МОСВ Инструкция за предварителна оценка на качеството на въздуха;
- предвидени са допълнителен брой дни за извънредни измервания, аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и др.;

- предвидени са достатъчен брой дни за калибриране, профилактика и подготовка за измерването;
- всички мобилни станции трябва да изпълняват Програма за измервания качеството на въздуха, препоръчана при изпълнение през 2001 г. на съвместен Българо - германски проект за "Оценка и управление на качеството на атмосферния въздух в гр. Перник".

Забележка: Проектът на график за работа на МС през 2003год. /вкл. и финансовите средства за изпълнението му/ е изпратен в МОСВ за утвърждаване на 22.01.2003 год.

Емисионен контрол

Инвентаризация на обекти, източници на вредни вещества чрез регистрационни карти

МОСВ, ИАОС и РИОСВ определиха предприятията - големи неподвижни обекти, източници на вредни вещества в атмосферния въздух, подлежащи на контрол чрез попълване на регистрационни карти. Набирането и обработката на информацията се извършва чрез съществуващата регистрационна карта. Всички РИОСВ са изпратили в ИАОС регистрационни карти за големи неподвижни обекти, източници на вредни вещества в атмосферния въздух на магнитен и/или хартиен носител с изключение на РИОСВ Бургас и Ст. Загора.

Инструментален контрол

Във връзка с изискванията на чл.16 и чл.31 от Наредба 6/99 год. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, РИОСВ и ИАОС ежегодно изготвят графици за обектите, подлежащи на задължителни контролни измервания, които се утвърждават от МОСВ.

Предприятията, източници на вредни вещества в атмосферния въздух подлежат на контролни измервания от РИОСВ и/или на собствени /непрекъснати или периодични/ измервания, утвърдени с планове за собствен мониторинг.

Предприятията без утвърдени планове за мониторинг се контролират един път годишно от съответната РИОСВ. При промяна вида на горивните уредби, горивата или други технологични промени ще се извършват измервания два пъти годишно.

За предприятията с утвърдени планове за мониторинг РИОСВ следи за стриктното им изпълнение, като 15 дни след изтичане на всяко полугодие информира ИАОС и МОСВ.

За предприятия с утвърдени планове за мониторинг, които са значителни източници на вредни вещества, по преценка на РИОСВ, се извършват допълнителни контролни измервания.

Резултатите от контролните измервания се изпращат от РИОСВ в ИАОС, 15 дни след изтичане на съответното полугодие.

РИОСВ следи за изпълнението на чл.38 и чл.39 от Наредба 6, касаещи изготвянето,

съхранението и предаването на протоколите от собствените измервания.
През първото шестмесечие на 2002г. в ИАОС е постъпила следната информация за контрол на предприятията, източници на емисии.

РИОСВ/ИАОС	Брой предприятия			
	Контролни измервания График	Контролни измервания Изпълнение	С утвърден план за собствен мониторинг График	С утвърден план за собствен мониторинг Изпълнение
Благоевград	2	2	1	1
Бургас	6	5	5	4
Варна	3	3	4	-
В.Търново	4	4	1	1
Враца	4	2	3	3
Монтана	3	3	1	1
Пазарджик	-	-	6	5
Пловдив	11	2	1	1
Плевен	3	2	4	1
Русе	-	-	15	8
Ст. Загора	3	2	3	2
Смолян	4	2	-	-
София	3	3	6	-
София - отдел Перник	-	-	7	5
ИАОС	12	3	4	3
Хасково	3	3	2	2
Шумен	4	3	1	1

РИОСВ Благоевград - През първото полугодие е провеждан емисионен контрол на въздуха във всички предприятия от задължителния график;

РИОСВ Бургас - През първото полугодие е провеждан емисионен контрол на въздуха във всички предприятия от задължителния график с изключение на "Хемус Марк" АД и "Пасат" АД;

РИОСВ Варна - През първото полугодие е провеждан емисионен контрол на въздуха във всички предприятия, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ;

РИОСВ В. Търново - Във всички предприятия са извършени емисионни измервания;

РИОСВ Враца - През първото полугодие е провеждан емисионен контрол на въздуха във всички предприятия от задължителния график с изключение на "Елисейна" ЕАД (спряно производство) и "Вархим" АД (неритмична работа);

РИОСВ Монтана - Във всички предприятия са извършени емисионни измервания;

РИОСВ Пазарджик - Във всички предприятия са извършени емисионни измервания с изключение на "Кристал" АД, поради спиране на котлите в ПКЦ;

РИОСВ Пловдив - През първото полугодие в ИАОС са постъпили протоколи само за две предприятия от задължителния мониторинг на емисии. Останалите девет обекта ще бъдат обследвани през второто полугодие;

РИОСВ Плевен - През първото полугодие емисионен контрол на въздуха не е провеждан за "Плама" АД (не работи). В ИАОС не са постъпили протоколи от измервания в "Елма" АД, "Плевенски цимент" АД и "Златна Панега" АД;

РИОСВ Русе - От задължителния график през първото полугодие не са извършвани измервания в 7 предприятия. Тези обекти ще бъдат обследвани през второто полугодие;

РИОСВ Ст. Загора - През първото полугодие е провеждан емисионен контрол на въздуха във всички предприятия от задължителния график с изключение на "Арсенал" АД и "Топлофикация Сливен" АД, които ще бъдат обследвани през второто полугодие;

РИОСВ Смолян - От задължителния график през първото полугодие не са извършвани измервания в "Родопска тъкан" АД и "БКС" ЕООД. Тези обекти ще бъдат обследвани през второто полугодие;

РИОСВ София, отдел Перник - През първото полугодие са извършени измервания във всички предприятия с изключение на "Тютюнева промишленост" АД и "Лекоко" АД;

РИОСВ София - През първото полугодие са извършени измервания във всички предприятия от подлежащите на контролни измервания от РИОСВ. В ИАОС не са постъпили протоколи от измерванията в шест предприятия с утвърден план за собствен мониторинг.

ИАОС - Поради извършването на извънредни измервания през полугодие не е провеждан контрол в 10 предприятия от задължителния график. Извънредни измервания са проведени във "Арома" АД, "София Мед" АД, "Чистота Искър" ЕООД /депо за битови отпадъци - кв. Суходол/, "Екофлам-жар" ЕООД, "Юмикор Мед" АД, "Епик Електроник Асембли" ЕООД, "Микроенергия" ООД, "Топлофикация - София" и ВМА;

РИОСВ Шумен - Поради профилактика на "Топлофикация" ООД измервания ще бъдат извършени през второто полугодие.

Препоръки за подобряване дейността на системата за емисионен контрол на въздуха през 2003 год.

Препоръки за подобряване дейността на системата за емисионен контрол на въздуха през 2003 год.

- РИОСВ трябва да изпраща в ИАОС в края на всяка календарна година списък на предприятията, разположени на тяхна територия, за които са влезнали в сила Решения по ОВОС или КПКЗ за извършване на собствени периодични или непрекъснати измервания.
- РИОСВ трябва да контролира изпълнението на чл.38 и чл.39 от Наредба 6, касаещи изготвянето, съхранението и предаването на протоколите от собствените измервания и своевременно да изпраща информацията до ИАОС.

- През 2003 год. ще се проведе семинар с експерти на МОСВ, ИАОС и РИОСВ на тема "Прилагане на Европейското законодателство в областта на опазване чистотата на въздуха - контрол на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух"
- През 2003 год. ще бъде обявена на открита процедура за възлагане на обществена поръчка темата "Проектиране на Национална база данни за емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух и разработване на приложен софтуер за въвеждане, актуализиране и генериране на справки и отчети".

Базата данни ще обобщи всички налични и постъпващи данни за емисиите и източниците на вредни вещества от НСИ, РИОСВ (регистрационни карти и протоколи от измервания), изчисляваните в ИАОС данни за емисии на вредни вещества и данните от собствените измервания на съответните обекти. Тя ще даде възможност за изготвянето на необходимите изходни документи /анализи, отчети, доклади, / съобразно конкретните изисквания и нужди на Зелена книга и Годишник за състоянието на околната среда, докладването ни до Европейската агенция по околна среда, Секретариата на конвенцията за трангранично замърсяване на въздуха на далечно разстояние, Икономическата комисия на Европа.

Обхватът на базата данни в частта ѝ описание на обектите /вид на производствена дейност, производителност, суровини, отпадъци/ ще бъде използвана от всички отдели на МОСВ и ИАОС.

КОНТРОЛ НА АКУСТИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, КАКТО И МЕТОДИЧЕСКАТА ПОМОЩ ОКАЗВАНА НА РИОСВ ПРЕЗ 2002 Г.

Националната система за мониторинг на шума включва контрола на транспортен, авиационен и промишлен шум.

Автоматична система за мониторинг на авиационен шум.

Системата се състои от 6 локални измерителни станции (терминали), разположени на територията на гр. София. Чрез системата се събират данни:

- За единични събития
 - дневен протокол за събитията - брой прелитания на самолети и час на прелитане;
 - протокол за едно събитие - продължителността на събитието, максималното ниво на шума (L_{max}), еквивалентното ниво на шума (L_{eq});
 - периодичен обзор за събитията - за седмица, месец, три месеца, година;
- дневен протокол за околната среда - данните се дават по групи
 - Група 1 - едночасово еквивалентно ниво на шума
 - Група 2 - 24 часова еквивалентна стойност
 - Група 3 - среднодневна и среднонощна еквивалентна стойност
 - Групи 4,5 и 6 - същите стойности при отсъствие на авиационен шум.

През м. февруари 2002 г. след проведена открита процедура за възлагане на обществена поръчка беше сключен договор за техническа поддръжка, настройка и калибровка за една година на Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум.

През м. декември 2002 г. бяха отпуснати финансови средства за закупуване на микрофони за Автоматичната система.

През м. януари 2003 г. микрофоните бяха доставени и монтирани.

През м. декември 2002 г. на основание чл. 9 от Наредбата за възлагане на обществени поръчки под праговете, определени в чл.7 ал. 1 от Закона за обществените поръчки, беше сключен договор за доставка и инсталация на оборудване, предназначено за събиране на данни и връзка в реално време на Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум.

Договорът предстои да бъде изпълнен до края на м. февруари 2003 г.

Заключение:

В началото на 2002 г. Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум се намираше в тежко функционално състояние, поради продължителен период на липса на регламентиран сервиз и поддръжка на системата. След сключването на договора за техническа поддръжка и закупуването на микрофони, Автоматичната система за мониторинг на авиационен шум беше приведена към функциониране, като в момента работят нормално три от станциите - В-Орландовци, D-Подуене и Е-Кривина. За да се възстанови нормалното функциониране на всички станции е необходима своевременно осигуряване на резервни части и сключване на договор за техническа поддръжка за следващата година. Предложенията и съответните финансови средства са предвидени и изпратени в МОСВ.

През м. септември 2002 г. беше проведен семинар на тема "Контрол на шума в населените места" с експерти от ИАОС и РИОСВ. На него беше взето решение за изграждане на национална мрежа за мониторинг на транспортен и промишлен шум. Всеки РИОСВ направи предложение за разполагане на пунктовете от мониторинговата мрежа на съответната територия. На семинара предложенията бяха обсъдени и одобрени от ИАОС.

Мрежа за мониторинг на транспортен шум

Пунктовете от мрежата за мониторинг на транспортен шум обхващат предимно поголемите населени места, като са взети предвид входно-изходните магистрали, кръстовища, скоростни транспортни артерии, обекти с повишени изисквания за шумозащита.

Целта на мониторинговата мрежа е да се създаде база данни за шумовото натоварване в населените места. Да се анализира акустичното им състояние и да се разработят, съвместно с общинските органи, програми за неговото подобряване.

През 2002 г. бяха проведените измервания в пунктовете от мрежата за мониторинг на транспортен шум както следва:

РИОСВ	Брой пунктове
Пловдив	70
Стара Загора	155
Плевен	10
Велико Търново	2
Смолян	6

Пазарджик	11
Варна	3

РИОСВ Пловдив - измервания са проведени в Асеновград, Първомай, Карлово, Хисаря, Брезово, Кричим, Съединение, Раковски, Марица - с. Труд, Садово, Стамболийски, Куклен, Перушица и Калояново.

РИОСВ Ст. Загора - измервания са проведени в Казанлък, Сливен, Ямбол, Нова Загора, Гълъбово, Раднево, Тополовград и Чирпан.

РИОСВ Плевен - измервания са проведени в Троян, Луковит, Ловеч, Левски, Ябланица, Искър, с. Български извор, с. Ясен, с. Тотлебен и с. Обнова.

РИОСВ Смолян - измервания са проведени в Мадан, Рудозем и Девин.

РИОСВ Пазарджик - измервания са проведени във Велинград.

През м. септември в инициативата "В града - без моя автомобил" взеха участие РИОСВ-Плевен, Велико Търново, Смолян, Стара Загора и ИАОС. Бяха проведени измервания на нивата на шум в два пункта в София и Велико Търново, в 12 пункта в Плевенска и Ловешка област, в един пункт в Смолян и в 2 пункта в Стара Загора. Измерванията бяха проведени три пъти - в ден с по-слабо автомобилно движение, ден с интензивно движение и ден без автомобилно движение.

През първото полугодие на 2002 г. с писмо изх. No 05-08.1094/04.06.02 г. на ИАОС беше изисквана информация от РИОСВ за акустичното състояние на населените места. Всички РИОСВ в срок събраха и предоставиха информация за техническото състояние на автомобилния парк в страната(лични и автобуси на градския транспорт), шумовите характеристики на населените места, изготвяни от ХЕИ и проведените акустични мероприятия на територията на общините.

Мрежа за мониторинг на промишлен шум

През 2002 г. започна картотекиране на промишлените предприятия, източници на шумово натоварване в околната среда.

Повечето РИОСВ са изпратили в ИАОС информация за картотекираните предприятия и проведените измервания, както следва:

РИОСВ	Брой картотекирани предприятия	Брой проведени измервания
Пловдив	12	12
Стара Загора	23	23
Плевен	52	1
Велико Търново	17	17
Смолян	7	6
Монтана	13	5
Бургас	5	5
Русе	7	-

Заклучение:

Поради липса на кадрова и техническа обезпеченост не във всички РИОСВ са проведени необходимите измервания. През 2003 г. предстои мрежата да бъде развита, като целта е да се обхванат повече населени места и да се увеличи броят на пунктовете. За подобряване на дейността по мониторинг на транспортен и промишлен шум е

необходимо във всеки РИОСВ да бъде назначен експерт, отговарящ за контрола на шума и да бъдат оборудвани инспекциите, които нямат шумоизмервателна апаратура.

ЗЕМИ, ПОЧВИ, ЗЕМНИ НЕДРА

С писмо № 05 08 662/29.3.2002г. до всички РИОСВ беше изпратена Програмата за работа през 2002 г. и съответните методически указания. По долу е представено изпълнението на програмите за отделните функционални подсистеми, а в таблица - обобщена извадка за всички РИОСВ.

Подсистема "Опазване на земните недра"

Информация за състоянието на земните недра се събира посредством 3 броя справки. Представени са в срок общо 224 броя справки. Всички те бяха попълнени и обработени съгласно изискванията.

Подсистема "Контрол и опазване на почвите от замърсяване с тежки метали и металоиди"

През 2002г. се наблюдаваха пунктовете по източник на замърсяване- химизация. Съгласно изискванията за статистическа обработка на данните, се пробонабираха по 3-проби от пункт. Пробовземане: Всички РИОСВ са взели почвените проби, съгласно изискванията и в срок.

Анализ: Анализите са извършени в срок, съгласно изискванията. ИАОС извърши контролен анализ на 10% от пробите. Резултатите се обработват

Подсистема "Контрол и опазване на почвите от замърсяване с устойчиви органични съединения- РАН, РСВ"

През 2002г., съгласно въведената периодичност не се предвиждаше наблюдение

Подсистема "Контрол и опазване на почвите от замърсяване с устойчиви органични съединения- пестициди"

Съгласно програма се предвиждаше РИОСВ да изготвят справки (в предварително представена таблична форма) за състоянието на складовете за забранени и излезли от употреба пестициди. Справките са представени в срок. Данните са обработени.

Подсистема "Контрол и опазване на почвите от вкисляване" и Функционална подсистема "Контрол и опазване на почвите от засоляване"

След сключване на договор през 2000г. между МОСВ и ВСИ- Пловдив започна внедряване на технически проект за мониторинг по вкисляване и засоляване. Съгласно графика за работа през 2002 г., бяха извършени следните дейности:

- репериране на 1 пункт по вкисляване- всички РИОСВ с изключение на РИОСВ Враца, Монтана, Благоевград, Смолян и София (реперирането е извършено през 2001г.)
- Репериране на всички 12 пункта по засоляване.

Всички районни инспекции оказаха пълно съдействие по организирането и изграждането на опорните пунктове. При пунктовете за вкисляване почвените проби се вземат от 4 точки по 2 дълбочини- 0-

20 и 20-40 см. При засоляването пробите се вземат от 3 дълбочини - 0-20, 20-40 и 40-60 см.

Проблеми: Необходимо е да се проведе обучение на специалистите от почвените лаборатории на РИОСВ по анализ на почвени проби за оценка на тяхното засоляване. Задължително е закупуване на JPS за всеки един от РИОСВ

Заклучение:

Програмата за мониторинг по всички функционални подсистеми през 2002 г. е изпълнена, съгласно предвидените срокове и обхват.

ВОДИ

Качество на повърхностните води

Хидрометричен мониторинг на повърхностни води

През 2002 год. по подсистема "Контрол и опазване чистотата на водата" на НАСЕМ хидрометричният мониторинг се изпълнява от РИОСВ и НИМХ при БАН чрез договор между него и МОСВ, като 131 пункта от мрежата се хидрометрират от НИМХ, а останалите от РИОСВ. В ИАОС не е получена информация за хидрометриране на пунктовете в РИОСВ-София. Процентът на хидрометрираните пунктове е 100% за РИОСВ- Благоевград, Бургас, Варна, Враца (150), В. Търново, Монтана, Пловдив, Плевен, Пазарджик, Хасково и Шумен, а в РИОСВ- Смолян е 67% и Ст. Загора е 50%. Броят на измерванията в отделните пунктове варира от 100% при РИОСВ- Бургас (101), Враца (146), Монтана и Хасково до 29% за РИОСВ-Ст. Загора. Намаленият брой на проведените измервания за част от РИОСВ-В. Търново, Плевен и Ст. Загора се дължи на обективни причини, свързани обезводняване на створовете във фоновите пунктове през отделни периоди на годината, проблеми с апаратурата, напускане на специалист по провеждане на хидрометричния мониторинг.

БРОЙ НА ПУНКТОВЕТЕ И ИЗМЕРВАНИЯТА ЗА НАСЕМ ОТ РИОСВ ПО ПОДСИСТЕМА КОНТРОЛ И ОПАЗВАНЕ ЧИСТОТАТА НА ВОДИТЕ - ХИДРОМЕТРИЧЕН МОНИТОРИНГ ПРЕЗ 2002 г.

РИОСВ	НАСЕМ			Измервания	РИОСВ		Процент	
	Брой на пунктовете при честота на измерване в годината				Пунктове	Измервания	Пунктове	Измервания
	2	12	Общо					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Благоевград		2	2	24	2	22	100	92
Бургас	9	10	19	138	19	140	100	101
Варна	1	1	2	14	2	12	100	86

Браца		2	2	24	3	35	150	146
В. Търново	2	2	4	28	4	12	100	43
Монтана	2	3	5	40	5	40	100	100
Пловдив		1	1	12	1	11	100	92
Плевен		1	1	12	1	5	100	42
Пазарджик	3	3	6	42	6	40	100	42
Ст. Загора	2	2	4	28	2	8	50	29
Смолян	1	2	3	26	2	25	67	96
София	1	2	3	26			0	0
Хасково	1	2	3	26	3	26	100	100
Шумен		2	2	24	2	22	100	92
Общо	22	35	57	464	52	398	91	86

Заключение:

Резултатите от проведения физико-химичен мониторинг показва, че голяма част от повърхностните водни обекти са с качествени показатели, отговарящи на изискванията на I категория по Наредба 7/86, а едновременно с последното резултатите от хидробиологичния мониторинг показва, че се запазва статуквото от минали години с голям брой участъци на повърхностни водни обекти с влошено хидробиологично състояние. Предположенията, че ще настъпи момента за кумулативното действие на наносите по речните русла и съответно за необходимостта от провеждане на мониторинг по седиментите в повърхностни водни обекти, се оказаха верни. Последното предполага от провеждане на мониторинг на седиментите в повърхностни водни обекти и необходимостта от назначаване на експерт по седименти в отдела.

Физикохимичен мониторинг на повърхностни води

Броят на анализирани основни показатели през периода при провеждане на физико-химичния мониторинг на повърхностни води е 45934 броя, като се отбелязва увеличение на анализирани показатели през 2002 г в сравнение с 2001 г. с 15,4%. Разпределението на анализирани основни и специфични показатели по РИОСВ, е представено в следващата таблица. Изразходваните средства през 2002 год. за анализ по отделните показатели 599 835 лв. като се отбелязва увеличение на финансовите средства спрямо 2001 г. с 58 466 лв, т.е. 10,8%.

Качество на подземните води

През разгледания период мониторингът на подземните води е извършван в 213 пункта в страната, от които са взети 683 проби. Подземните води се пробовземат 2 или 4 пъти годишно. Процентът на действително пробонабираните пунктове е от 100% за всички РИОСВ (следващата таблица). Изразходваните средства за осъществяване на дейността в мрежата за мониторинг на подземните води са 156 539 лв.

РИОСВ	Действително изследвани		Брой по НАСЕМ		Процент, действително пробонабирани		Пестициди и някои други органични съединения		
	пунктове	пробонабирания	пунктове	пробонабирания	пунктове	пробонабирания	пунктове по НАСЕМ	пунктове изследвани	процент на изп.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Благоевград	6	22	7	24	100	100	1	1	100
Бургас	10	34	9	36	100	94.4	1	1	100
Варна	19	53	19	54	100	100	8	11	100
Враца	12	40	13	48	100	100	6	6	100
Велико Търново	8	31	8	28	100	100	0	0	
Монтана	15	48	20	60	100	100	6	6	100
Пловдив	38	122	38	124	100	98.4	8	8	100
Плевен	19	49	17	48	100	100	0	0	
Пазарджик	7	26	10	38	100	100	4	4	100
Русе	13	50	12	44	100	100	9	9	100
Стара Загора	16	50	18	54	100	100	6	6	100
Смолян	2	8	2	8	100	100	0	0	
София+Перник	19	71	23	86	100	100	2	2	100
Хасково	16	44	15	50	100	88	5	5	100
Шумен	11	34	11	34	100	100	2	2	100
Общо	211	682	226	741			58	61	100

При определяне на процентите на действително пробонабираните пунктове и проби сме изключили тези, които не са пробовзети по обективни причини, изложени по долу:

РИОСВ Благоевград - пункт 8101301 с.Черниче - пунктът не съществува, уведомени сме с писмо;

РИОСВ Бургас - Не е пробовземан пунктът Камено ПС-ПБВ през 1-во и 4-то тримесечие. През второ тримесечие липсват редоксипотенциал, натрий и калий, за редоксипотенциала сме уведомени, че уреда е на калибровка в ИАОС;

РИОСВ Варна - Пункта при с.Смин е заменен с еквивалентен при с.Ваклино; само за 3 пункта са изследвани триазинови пестициди;

РИОСВ Враца - 2 сондажа отпадат - при гр.Козлодуй и при с.Хайредин - разрушени са - уведомени сме. През 3-то и 4-то тримесечие не е вземана проба от извор "Орешака" Враца, поради смяна на собствеността - вратата на ПС е заварена - уведомени сме.; ПС-с.Остров е затворена и не работи - уведомени сме; Пунктът при Кнежа преминава към РИОСВ Плевен; Липсва 1-во тримесечие на пункта при гр.Мизия;

РИОСВ В. Търново - През 4-то тримесечие не са направени натрий и калий поради неизправност на атомния адсорбер - уведомени сме и резултатите ще бъдат изпратени по-късно;

РИОСВ Монтана - Отпаднали са 4 пункта по обективни причини - уведомени сме - 4423801 гр.Лом - ПС; 4423803 гр.Лом - сондаж; 4759301 с.Медковец; 3229501 - с.Игнатово;

РИОСВ Пловдив - кватернерния сондаж при с.Крумово - отпада поради разрушаване - уведомени сме; Липсват 1-во тримесечие на пункта при Първомай и 2-ро тримесечие при с.Труд - сондажа КГМР;

РИОСВ Плевен - Липсва редоксипотенциал през първите 3 тримесечия - имаме писмо, че не разполагат с електрод; Липсват пробовземания на пункта при с.Гулянци (само 3-то тримесечие);

РИОСВ Пазарджик - 4 пункта са отпаднали по обективни причини - разрушаване - с.Калугерово, с.Огняново - 2 и с.Гелеменово - уведомени сме. Не са изследвани триазинови пестициди;

РИОСВ Русе - пълно изпълнение на мониторинговата програма;

РИОСВ Ст.Загора - 2 пункта отпадат поради пресъхване - с.Гледачево с.Тамариново - уведомени сме;

РИОСВ Смолян - пълно изпълнение на мониторинговата програма;

РИОСВ София +отдел Перник - отдавна е отпаднал пункта при гр.Дупница - уведомени сме, кв."Кремиковци" и с.Локорско - няма достъп - уведомени сме; Липсва 3-тримесечие на кв."Илиенци";

РИОСВ Хасково - пункта при гр.Крумовград е редуциран до пробовземания 2 пъти годишно - с писмо. Липсват 3-то тримесечие на ПС-"Хасково-1"; Сондажа при Малево - 1 пробовземания вместо 4 - липсват 2-ро, 3-то и 4-то тримесечие; Скобелево - липсва едно пробовземане през 3-то тримесечие. Не са изследвани триазинови пестициди;

РИОСВ Шумен - пълно изпълнение на мониторинговата програма.

Контролно -информационна система за отпадъчните води

През 2002 г. продължи събиране на информация за емисионното състояние на обектите, формиращи отпадъчни води. Обработката на тази информация е свързана с необходимостта от назначаване на експерт по провеждане на дейността, свързана с изпълнение изискванията на Глава Пета "Контролно-информационна система за състоянието на отпадъчните води" на Наредба No5/2000.

В резултат на проведената дейност по подсистема "Контрол и опазване чистотата на водата" на НАСЕМ през 2002 г. могат да се направят следните констатации и предложения :

- Увеличен е броят на анализирани качествени показатели с 15,4% през 2002 г. в сравнение с предходната година, с което е подобрена информационната осигуреност на подсистема "Води" на НАСЕМ за прилагане на разрешителния режим при водоползването и ползването(заустването) на повърхностни водни обекти.
- Подобряването на хидрометричния мониторинг е свързано с осигуряване на сервизно обслужване на използваната апаратура (хидрометрични витла) и обучаване на повече от един експерт по хидрометричен мониторинг във всеки РИОСВ.
- Необходимо е провеждане на мониторинг на седиментите в повърхностни водни обекти с оглед предприемане на мерки за подобряване на екологичното им състояние и назначаване на експерт по мониторинг на седименти
- Необходимо е назначаване на експерт по емисионен контрол за установяване влиянието на емитерите върху имисионното състояние на водите.

РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

В таблицата е представена обобщена справка за изпълнението на програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители в системата на МОСВ през 2002 г., на база получени отчети.

**Оценка на дейността и нерешени проблеми:
Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Бургас**

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

През 2002 г. в лабораторията са анализирани допълнително, извън мрежата, 37 проби пясък от плажната ивица на Южното Черноморие.

Проблеми:

Основния нерешен проблем в лабораторията е, че през 2000 г., поради констатиран обир на апаратурата, беше преустановена работата на автоматичната станция SEA за контрол на атмосферната радиоактивност и досега не е възстановена. Необходимо е да се осигурят финансови средства за възстановяване на станцията, за да се възобновят изследванията на радиоактивните показатели в атмосферен въздух.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Варна

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

Проблеми:

От второто полугодие на 2001 г. беше преустановено пробонабирането на аерозолни проби, поради техническа неизправност на автоматична станция SEA. През 2003 г. извънгаранционното сервизно обслужване е финансово осигурено и предстои сключване на договор със сервизна фирма. Другият основен проблем е, че поради липса на специалист - радиохимик системата за екстракция на Cs-137 от морска вода не се използва и не се осъществява радиологичен мониторинг на морска вода.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Враца

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

През периода са анализирани 27 бр. аерозолни проби (вкл. на РИОСВ Монтана) за контрол на атмосферната радиоактивност.

В лабораторията се анализирани и 6 бр. проби от руднични води от потенциални замърсители и 9 бр. от повърхностни води на територията на РИОСВ Монтана

В края на м. октомври лабораторията взе участие в съвместни изследвания на радиологичната обстановка в 30- км зона на АЕЦ "Козлодуй", заедно със специалисти по радиологичен мониторинг от ИАОС и от отдел "Мониторинг на околната среда" на АЕЦ "Козлодуй".

Извършен беше пробоотбор на води, дънни утайки и почви от 11 контролни пункта, съгласно програмите на двете ведомства по унифицирани методи. Извършиха се независими паралелни анализи и сравнение на резултатите.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Монтана

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

През второто полугодие на 2002 г. беше преустановено пробонабирането на аерозолни проби, поради техническа неизправност на автоматична станция SEA. Предстои сключване на договор за сервизното обслужване на станцията.

В края на м. октомври лабораторията взе участие в съвместни изследвания на радиологичната обстановка в 30- км зона на АЕЦ "Козлодуй", заедно със специалисти по радиологичен мониторинг от ИАОС и от отдел "Мониторинг на околната среда" на

АЕЦ

"Козлодуй".

Извършен беше пробоотбор на води, дънни утайки и почви от 11 контролни пункта, съгласно програмите на двете ведомства по унифицирани методи. Извършиха се независими паралелни анализи и сравнение на резултатите.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Пловдив

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

Проблеми:

Големият брой потенциални замърсители, главно бивши уранодобивни обекти, намиращи се на територията на РИОСВ Пловдив и РИОСВ Смолян, определят необходимостта от още един специалист в лабораторията.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Плевен

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена.

Всички анализи се извършват в лабораторията за радиологичен контрол към ИАОС.

Лаборатория за радиологичен контрол - РИОСВ Ст. Загора

Програмата за радиологичен мониторинг и контрол на потенциални замърсители е изпълнена

Във връзка с унищожаването на военни ракети на полигона в с. Змеево е извършено допълнително пробонабиране и анализ на почвени проби -7 бр. и аерозолни - 8 бр.

Лаборатория за радиологичен контрол - ИАОС.

Програмата за радиологичен мониторинг е изпълнена.

В лабораторията на ИАОС се извършват анализи на водните проби от всички регионални лаборатории, с изкл. на пробите от РИОСВ Враца.

Лабораторията е анализирала и допълнително 8 бр. аерозолни проби от РИОСВ Ст. Загора.

В края на м. октомври лабораторията взе участие в съвместни изследвания на радиологичната обстановка в 30- км зона на АЕЦ "Козлодуй", заедно със специалисти по радиологичен мониторинг от РИОСВ - Враца и Монтана и от отдел "Мониторинг на околната среда" на АЕЦ "Козлодуй".

Извършен беше пробоотбор на води, дънни утайки и почви от 11 контролни пункта, съгласно програмите на двете ведомства по унифицирани методи. Извършиха се независими паралелни анализи и сравнение на резултатите.

Проблеми:

От две години, поради техническа неизправност в компютърната система на стационарната автоматична станция SEA, беше преустановено пробонабирането на аерозолни филтри за мониторинг на атмосферната радиоактивност (пункт "Надежда", София).

Предстои сключване на договор за сервизното обслужване на станцията.

ПОДСИСТЕМА ОТПАДЪЦИ

През 2002 г. в ИАОС са получени 6 367 информационни карти - отчети за отпадъци от 15 РИОСВ за 2001 г., както следва:

- за битови отпадъци - 364 броя;
- за строителни отпадъци - 175 броя;
- за производствени отпадъци - 2 217 броя;
- за опасни отпадъци - отчети - 1 979 броя;
- декларации за 2002 г.- 2 098 броя.

Проведени дейности през 2002 г. за подобряване на отчетността по отпадъци

Проведени са срещи в ИАОС с експертите по отпадъци от всички РИОСВ и е поискана допълнителна информация от общини и предприятия, предоставили некоректни данни с информационните карти-отчети. Данните са обсъдени и коригирани. Списъкът на предприятията, образуващи и/или третиращи производствени и опасни отпадъци е актуализиран. Актуализиран е и списъка на предприятията, предприели действия за класифициране на отпадъците по процедурата за доказване на опасността им, съгласно т.5 от Заповед №323/98г. През 2002 г. заключително становище от МОСВ са получили още 15 предприятия.

Разработена е нова разширена форма на регистъра на депата и старите замърсявания с отпадъци (за БО и СО) в Excel формат. В актуализирания регистър са включени допълнителни данни за експлоатацията на депата, които не се събират с информационните карти-отчети по изискванията на Наредба № 10/98. Подготвен и изпратен до РИОСВ е въпросник за набиране на допълнителна информация за депата и хранилищата за производствени и опасни отпадъци на територията на страната. Списъка на депата и хранилищата е актуализиран и допълнен. Във връзка с мониторинга на отпадъците и възникнали проблеми при създаване на регистъра на депата и хранилищата за отпадъци експерти от сектор Отпадъци посетиха 31 предприятия, генериращи производствени и опасни отпадъци и 3 общински депа за битови отпадъци на територията на 5 РИОСВ. Проучена е налична информация в ИАОС и РИОСВ - от доклади по ОВОС и планове за собствен мониторинг на депата, където съществуват пунктове за мониторинг. Проучена е наличната информация за 6 депа. Направени са анализ и изводи относно състоянието качеството на водите за отделните депа. Направени са някои препоръки относно мониторинговата дейност на подземните води в бъдеще. Резултатите от анализа показват, че експлоатацията на гореспоменатите депа създава рискове за околната среда.

През отчетния период е проведен семинар за обучение на експертите от РИОСВ във връзка с управление на отпадъците. Участваха експерти по отпадъци от системата на МОСВ. Обсъдени бяха проблеми с набирането, проверката и предаването на данните по информационните карти за отпадъци, както и трудности/грешки при идентифициране и класифицирането на отпадъците (Заповед № РД-323/98 г.). В изпълнение на решенията на семинара на експертите от РИОСВ са предоставени систематизирана и обобщена информация за 2001 г. с цел подпомагане на съвместната работа.

В заключение може да се каже, че общото състояние на получаваните данни за видовете отпадъци, макар и по-добро в сравнение с предходни години, продължава да е незадоволително. Все още е голям броят на некоректно и непълно подадени от предприятията и заверени от специалистите в РИОСВ информационни карти. Констатираните неточности и непълноти пречат за коректната обработка на

информацията, затрудняват изготвянето на Годишния бюлетин, както и на анализи и текущи справки.